

Wedervaren van de Rijense soldaat Jan Leenaars

(tijdens de meidagen van 1940, daarvoor en enkele maanden daarna)

De Mulder 52, oktober 1994

C.J.M. Leenaars

Jan Leenaars is geboren in Teteringen op 28 november 1909 en overleden op 23 december 1989. Hij was een zoon van Janus Leenaars, die zich na zijn huwelijk in 1906, in Teteringen vestigde en aldaar een boerderij ging exploiteren. Hij kocht in 1914 in Rijen aan de Laagstraat een boerderij en verhuisde naar Rijen. Dat was op de chaotische dag van de algemene mobilisatie in Nederland in augustus 1914. Hij kwam met zijn 'boerenovertrek' terecht in de chaos op de Rijksweg Breda-Tilburg, met veel paardentractie van de bereden veldartillerie. Dat was de eerste militaire ervaring van zijn zoon Jan, die toen vier jaar oud was!

Jan Leenaars heeft, zoals zo veel Rijenaren, zijn militaire dienstplicht vervuld bij het 6^e regiment infanterie in Breda.

Toen in de tweede helft van de dertiger jaren in Europa spanningen ontstonden als gevolg van het Duitse streven naar 'Lebensraum', zoals Hitler dat noemde, werd Jan ingedeeld bij de grensbewakingstroepen, behorende bij 2 III van het 30e regiment infanterie.

Telkens als in Europa onheil dreigde, werden de militairen van dat legeronderdeel opgeroepen in militaire dienst. Zo ook in 1938, toen Duitsland aanspraak maakte op grote delen van het zogenaamde Sudetenland, gelegen

binnen de toenmalige grenzen van Tsjecho-Slowakije. Uiteindelijk kreeg Hitler weer zijn zin tijdens de conferentie op 29 en 30 september 1938 in München, tussen Engeland (Chamberlain) en Frankrijk enerzijds en Duitsland en Italië anderzijds. De grensbewakingstroepen werden enkele maanden vóór die

conferentie opgeroepen in verband met de reële oorlogsdreiging die uitging van de Duitse eisen.

In april 1939 ontstond weer een bedreigende situatie in verband met weer nieuwe territoriale eisen van Duitsland en weer in oostelijke richting. Ook toen werden de betreffende militairen op 11 april 1939 in werkelijke dienst geroepen. Het onderdeel van Jan had als mobilisatiebestemming Dordrecht. Op 12 april 1939 vertrok zijn onderdeel vanuit Dordrecht met als bestemming Griendtsveen, gelegen op de grens van Brabant en Limburg, om aldaar een deel van de Peel-Raamstelling te bezetten. De reis ging per trein vanuit Dordrecht via Breda-Tilburg-Helmond en Deurne en van daaruit, met bepakking marcherend via Zeilberg naar Griendtsveen. Het onderhavige legeronderdeel was tot 10 mei 1940 in Griendtsveen gelegerd.

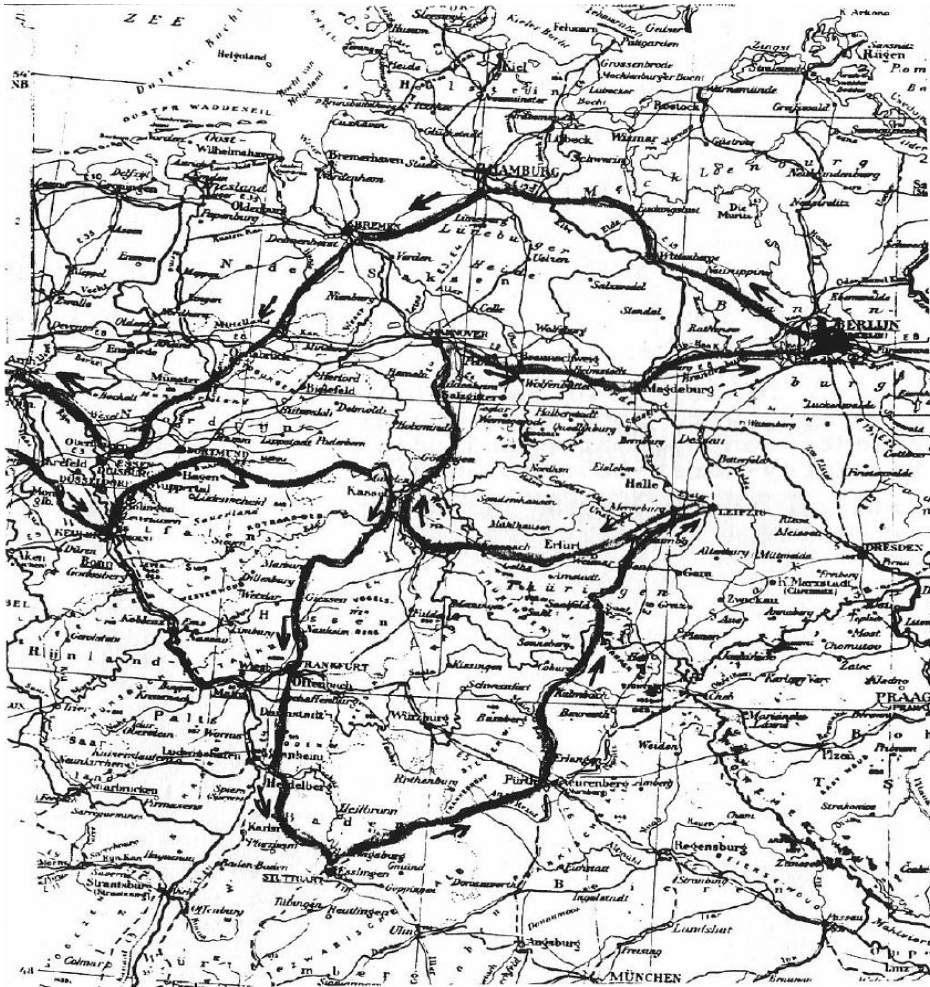
In de tijd tussen 12 april 1939 en 10 mei 1940 was er regelmatig alarm, zeker nadat Engeland en Frankrijk aan Duitsland de oorlog verklaarden toen dat land op 1 september 1939 met een zeer groot militair overwicht Polen binnenviel. Vanaf die datum waren de wachtposten dagelijks 24 uur bezet. Ook kort voor en tijdens de Duitse inval in Denemarken en Noorwegen op 8 april 1940, was er zeer groot alarm en waren er grote spanningen en ook wel angsten bij de Nederlandse legereenheden. Die angsten bestonden overigens ook bij de burgerbevolking. Toen op 10 mei 1940 Nederland bij de oorlog werd betrokken, marcheerde zijn eenheid vanuit Griendtsveen op naar Venlo (Maasbruggen) via Venray-Horst-Sevenum en Blerick.

Reeds op 11 mei 1940 moest men, onder chaotische omstandigheden, terugtrekken in verband met de Duitse overmacht aan goed geoefende troepen en materiaal waaronder veel gevechtsvliegtuigen en tanks. Op dezelfde 11e mei viel zijn eenheid in Duits krijgsgevangenschap in Geldrop. Vandaar uit werden alle gevangen genomen Nederlandse militairen samengebracht in Asten, welke afstand lopend moest worden afgelegd.

Het verdere transport was als volgt:

op 12 mei lopend vanaf Asten naar Kaldenkirchen (Duitsland) en verder met goederentreinen via Dortmund-Frankfurt-Stuttgart-Leipzig-Hannover-Berlijn naar Maagdenburg. In Maagdenburg werden de gevangenen in kampen geïnterneerd.

In juli 1940 begon de terugtocht naar Nederland, eveneens per goederentrein. De reis vanaf Maagdenburg was als volgt: Berlijn-Altengrabow-Hamburg-Bremen-Osnabrück-Münster-Oberhausen-Emmerich-Zevenaar-Amhem-Den Bosch-Tilburg en aankomst in Rijen op 20 juli 1940.

Op bijgaande oude atlaskaart, waarop alleen de toenmalige spoorlijnen staan, zijn de hiervoor aangehaalde routes aangegeven. Alles bij elkaar waren het toch wel grote afstanden, die onder oorlogsomstandigheden moesten worden afgelegd. Vooral de eerste dagen en weken na de gevangenneming, moesten door de vele honderden jonge mannen veel ontberingen worden doorstaan. Slaapgelegenheid

ontbrak, sanitair en mogelijkheden voor verschooning en scheren waren er niet en eten en drinken was slechts mondjesmaat.

Elke treinstop werd dan ook benut om in de aangrenzende akkers en weilanden eten te zoeken (er is toen veel gras gegeten en uit sloten gedronken). Ook aan de overige menselijke behoeften werd dan voldaan.

In de omgeving van de meeste hiervoor genoemde steden werd, veelal buiten de bebouwing, gestopt ten behoeve van de waarlijk massale ravitaillering etc. Men kan zich wellicht maar amper voorstellen, hoe het er daar met die massa's jonge mensen aan toe is gegaan.

Gedurende de tijd van 10 mei 1940 tot zijn thuiskomst, heeft zijn familie in Rijen geen enkel bericht van, of over hem ontvangen, zodat vooral zijn ouders toen in grote onzekerheid omtrent zijn lot hebben geleefd. Jan zelf had wel van nieuw in Maagdenburg aangekomen Nederlandse krijgsgevangenen gehoord, dat 'heel de Rijen zou zijn plat gebombardeerd'.

Alles bij elkaar waren dit voor mijn broer ervaringen, waar hij uit zichzelf niet veel over sprak, maar als je er naar vroeg, toch wel over praten wilde. Aan de hand van hetgeen hij in de loop der jaren heeft verteld, heb ik zijn belevenissen zo goed mogelijk gereconstrueerd en opgeschreven.

Tilburg, najaar 1993